UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sermones prestantissimi viri Ro||berti de Litio: ordinis Minoru[m] sacre theologie professo||ris: pontificis Aquinatis

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.cccccxiij. vi. no.Maij.

Feria tertia: de iudicio curioso [et] temerario. Sermo. xlix.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70607

Visual Library

teſt tripliciter:
Primo autoritate,
Scđo rōne.
Tertio exemplo.

¶ Primo ꝓbat autoritate. Vñ. xxxiij.
di.c.habuiſſe. In rebus ambiguis ab-
ſolutū nō habet eſſe iudiciū. ⁊.xj. q.iij.
in.c.graue. Graue ſatis eſt ⁊ indecēs vt
in re dubia certa det ſententia. ⁊.xxx.q.
v.c.incerta. Incerta nullatenus iudice
mus quouſq; veniat dñs qui latentia
ꝑducat in lucē: ⁊ illuminabit abſcōdi-
ta tenebrarū: ⁊ manifeſtabit cōſilia cor-
dium. Ad hoc facit ibidē.c.nullū.ij.⁊.c.
iudicantē. ⁊ idem ponit in glo.ſuper.c.
nauiganti.ex̄ de vſur. ⁊ in.c.ex litteris.
de ꝓbationibus. Ad idē eſt illud dictū
ex̄ de regu.iur. Eſtote inquit miſericor-
des ⁊c. Hoc loco nihil aliud nobis pre-
cipi exiſtimo niſi vt ea facta que dubiū
eſt quo aīo fiant in meliorē partē inter
pretemur. ¶ Scđo ꝓbat ꝙ dubia ſunt
in meliorē partē interpretāda ratione.
Et hoc tripliciter.
Primo ꝓpter diuinā maieſtatē.
Scđo ꝓpter ꝓximi charitatē.
Tertio ꝓpter ꝓpriā vtilitatē.

¶ Primo ꝓpter diuinā maieſtatē. Du-
bioꝝ em̄ ⁊ ſecretoꝝ deus iudiciū ſibi re
ſeruat: ꝙ dixit Hiere.xvij. Prauū eſt cor
hoīs ⁊ inſcrutabile q̄s cognoſcet illud:
Ego dñs ſcrutās cor ⁊ ꝓbās renes: qui
do vnicuiq; iuxta viā ſuā. ⁊.xxxij. diſ.c.
erubeſcāt. Deus ſecretoꝝ cognitor ⁊ iu
dex eſt. Hinc eſt ꝙ ſcribit.ij.q.j.c. no-
mē pſbyteri. Diuine pietatis poteſtati
facere viderer iniuriā: ſi illius iudicium
meo vellē iudicio ꝑuenire. ⁊.xv.q.vj.c.
ſi a ſacerdotibus. Nō pn̄t humano con
dēnari examine: ꝙ deus reſeruauit iudi
cio. ¶ Scđa ratio eſt ꝓpter ꝓximi cha
ritatē. Scđm em̄ Tho.ij.ij.q.xcvj.ex hᵒ
ipſo ꝙ aliquis habet malam opinionē
de aliquo abſq; ſufficienti cauſa: iniu-
riat ei: ⁊ cōtemnit ipm̄. Nullus aūt de-
bet aliū ꝯtemnere abſq; cogēte cauſa.
Ideo vbi nō apparēt manifeſta iudicia
de malicia alicuius: debemus vt bonū
habere: in meliorē partē interpretando
qđ dubiū eſt. Et ſi diceret ꝙ iudiciū dz
eſſe magis de eo qđ vt in pluribus acci
dit: ſed vt in pluribus accidit vt male
agāt: qꝛ vt dr̄ Eccs.j. Stultoꝝ infinit⁹
eſt numerus: ḡ dubia magis debemus
interꝑtari in malū q̄ in bonū. Reſpon
det Tho. ꝙ ille qui in meliorez partem
alioꝝ facta interꝑtatur frequētius fal-
lit. Sed melius eſt ꝙ aliq̄s fallat ha-
bens bonaz fidē de aliquo hoīe malo:
q̄ rarius fallat habēs opinionē malaz
de aliquo bono: qꝛ ex hoc fit iniuria ali
cui: nō aūt ex primo. Iđ Sen̄. li.iiij. de
bn̄ficijs. ait: Sācti⁹ eſt ꝓdeſſe etiā ma-
lis propter bonos: q̄ bonis obeſſe pro
pter malos. Ideo lex fauet vt patiatur
potius nocentem abſolui: q̄ innocentē
condemnari. ff. de penis. l. abſentez. in
princi. ¶ Tertia rō eſt ꝓpter ꝓpriā vti
litatē: qꝛ ſic homo euitat iudicium dei:
ſm illud Luce.vj. Nolite iudicare ⁊ nō
iudicabimini. Notādū tn̄ ſm Alexādrū
in.ij.volumine ſumme: ꝙ ꝓximoꝝ no-
ſtroꝝ facta dubia nobis poſſunt eſſe tri
pliciter. Primo ex ignorātia principij.
Nā vt dr̄ ex̄ de ſen.excō.c.cum volunta-
te. Voluntate ac propoſito maleficia di
ſtinguunt. Ideo neſcimus ſepiſſime: ex
quo principio ꝓcedant alioꝝ opera: ꝓ-
pterea in talibus iudicium curioſuz ca
uere debemus. Secūdo poteſt eſſe ali-
quid dubium ex ignorantia medij: quia
multotiens mutatur voluntas. Nam
multi aliqua bona exercentes: mala in-
tentione mutari poſſunt: ⁊ econuerſo.
Tertio poteſt aliq̄d eſſe dubiuz ex igno
rantia finis: iccirco dicitur.xj. q.j.c. ſa-
cerdotibus. Neſcimus quis in terribili
iudicio dei qualis ſit futurus. Etenim
Paulus egregius ꝑdicator dicit: Noli-
te ante tēpus iudicare quoadúſq; veni
at dñs. Tertio probat ꝙ dubia ſunt in
meliorē partē trāſferēda exēplo. Legi-
mus nāq; ꝙ ſctūs frater Leo ſoci⁹ btī
Frācīſci dū infirmaret in loco ſcē ma-
rie de angelis: vidit in viſione multitu
dinē fratrū ꝓceſſionaliter incedētium.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Inter quos viditvnum a cuius oculis
radij procedebant lucidiſſimi:⁊ q̄rens
ab vno illoꝝ quis eſſet ille cuius oculi
ita ſplendebant: audiuit ꝙ erat frater
Bern̄.de quintaualle primus ſoci⁹ bea
ti Franciſci: qui ſemper de his que vi-
debat in alijs:in melius iudicabat.Qn̄
em̄ videbat aliquos male indutos di-
cebat: Iſti melius ſeruant paupertatē
q̄ꝫ tu frater bernarde.Cum vero inſpicie
bat diuites precioſa indumenta defe-
rentes cordis compunctione dicebat:
Forſan illi ſubveſtibus delicatis humi
liores ſunt q̄ꝫ tu frater bernarde. Ac ꝑ
hunc modū ſemꝑ in dubijs bn̄ de alijs
ſentiebat. His vero dict⁊ viſio diſparuit.

¶ Qꝛ nō peccat q̄ manifeſta dānat ma-
la ⁊ iudicat:⁊ qualr̄ primoꝝ pctā non
ſunt curioſe exploranda. Capl'm.ij.

SEcundum iudiciuꝫ dicitur
veritatis. Ipm autē eſt cuꝫ
quis de manifeſtis autvir-
tutibus aut vitijs proximi
ſui recte ſentit. De quo Da
uid in pš.lvij. ait: Recte iudicate filij
hominū. Et Ariſt.j.ethi. Unuſq̄ſq̄ꝫ bn̄
iudicat q̄ bene cognoſcit.Et ex̄ de reg.
iur.c.Eſtote miſericordes.Quod enim
ſcriptum eſt Mat.vij.A fructib⁹ eoruꝫ
cognoſcetis eos. De manifeſtis dictuꝫ
eſt:que non poſſunt bono animo fieri:
vt ſtuprum:blaſphemie:furta:ebrieta-
tes:⁊ ſimilia:de quibus nobis permit
titur iudicare. Et.xj.q.iij.c. ſi q̄s dixe-
rit. Si quis dixerit iuſtum iniuſtum:⁊
iniuſtū iuſtū: vterq̄ꝫ abominabilis eſt
apud deū.Et ibidem in.c.ſi quis homi
nem.⁊.in.c. vhe qui dicitis. inducitur
illud Eſa.v. Uhe qui dicitis bonū ma-
lum ⁊ malū bonū: ponentes tenebras
lucē ⁊ lucē tenebras. Uerūtamē aliud
eſt aliena facta ſubtiliter ⁊ curioſe inq̄
rere ⁊ inueſtigare: aliud eo ꝙ manife-
ſta ſunt ⁊ mala illa condēnare. Primū
vitiū eſt reprehenſibile. ꝓpterea Ber.
ait: Noli eſſe aliene vite aut temerari⁹
iudex:aut curioſus explorator. Scd̄m
vero etſi non ſit malum:tamen ita faciē-
dum eſt vt primo peccatori cui⁹ pct̄a
ſunt manifeſta compaſſio habeat.
multi reperiuntur qui magis aliena
cta q̄ꝫ ſua iudicare contēdūt. De q̄bus
dicit Sen̄.li.ij.de ira. Aliena vitia in
te oculos habemus:a tergo noſtra.
Martialis cocus. Ad fratris culpā
le tu lumina portas. Ad ꝓpriā vo
la:vel ceca geris. Et Chryſ.in li.de
punctione. In alienis delictis ſeue
amariſſimi iudices reſidemus:noſtra
autē trabes oculis infixas ꝓprijs
videmus. Sed vt inquit Tullius
iij.q.tuſcu. Proprie ſtulticie eſt alio
vitia cernere: ſuoꝝ obliuiſci. Ideo ſal
uator noſter Mat.vij.ait: Quid vides
feſtucam in oculo fratris tui:⁊ trabem
in oculo tuo non vides. Aut quomodo
dicis fratri tuo. Frater ſine eijciam
ſtucam de oculo tuo: et ecce trabs
in oculo tuo. Hypocrita. Eijce
mum trabem de oculo tuo: et tunc
debis eijcere feſtucam de oculo fratris
tui. Ex hoc vſitatum prouerbium
Tollere feſtucā ſi vis de fratris oculo
Que tua cōturbat lumina tolle trabem.
Et Greg.in moral'.dicit illud quod
nitur.iij.q.vij.c.qui ſine peccato.
ſine peccato eſt veſtrū primus in illam
lapidem mittat. Ad aliena quippe
cata puniēda ibant ⁊ ſua relinque
Reuocentur igitur intus ad
vt prius propria corrigant:⁊ tunc
na reprehendant. Eſt ad hoc
illō quod ſcribitur.iij.q.vij.c.
⁊.c.ī grauib⁹.⁊.c.poſtulatus.⁊.c.
dos. Solent aūt hoc vitio multi
ci laici ⁊ ſeculares qui ſubtiliter
tari querunt ſacerdotum ⁊ religio
vitam. Et ſi peccatum aliquod
in eis viderint: dānant illos:ſper
doctrinam:contēnunt ipſorum
et orationes:reputant ipſos malos
apto orevbiq̄ꝫ crudelr̄ detrahūt
gitāt qd̄ īpietatibus ipſi ſunt
quod periurijs: blaſphemijs:
furtis:rapinis:fornicationib⁹:
rijs:ſodomijs:atq̄ꝫ ſilibus. Pro

ſ.q.ſ.in.c.multi. Gregoriꝰ ait: Multi ſeculariũ hominũ cũ plus ſacerdotum vitã ꝙ ſuã diſcutiũt: ĩ magnũ ꝯtẽptionis diuinoꝝ ſacramẽtoꝝ crimen incurrũt. Magna enĩ trabe vulneratos oculos habẽtes: eãqꝫ negligẽtes: feſtucam tenuẽ in alioꝝ oculis ꝯſpiciũt: quã dũ incaute auellere feſtinãt: in erroris foueã dilabũtur. hec ille. Jccirco ſalubre eſt documentũ fructuoſumqꝫ vt ꝗlibet de ſuis defectibꝰ ſe accuſet: ⁊ humiliet non aũt alioꝝ pctã ꝓſumptuoſe ꝓiudicet. Vñ beatꝰ Frãciſcus dixit in regula de fratribꝰ ſuis. Quos moneo ⁊ exhortor ne deſpiciãt neqꝫ iudicẽt homines quos viderint mollibꝰ veſtimẽtis ⁊ coloratis indutos: vti cibis et potibꝰ delicatis: ſed magis vnuſquiſqꝫ iudicet ⁊ deſpiciat ſemetipſum.

¶ Qꝛ temerariũ eſt iudicare de primo malũ ꝑ quodcũqꝫ ſignũ: niſi eſſet ſignũ violentum. Capitulum.iij.

Tertiũ iudiciũ quo ꝗs aliũ iudicat dꝛ temeritatis. Et eſt cũ ꝗs male ſentit de primo uo diffinitiue ꝓpter aliqꝺ indeficiẽs ſignũ ſuſpitiõis. De quo fit mentio.ij.q.j.c.multi. et.xj.q.iij.c. temerariũ. Notãdũ tñ ſm Alexan. ꝙ triplex eſt ſuſpitio: ſm quã ꝗs põt maluꝫ de proximo ſuo preſumere.

Prima dꝛ violenta.
Secunda leuis.
Tertia temeraria.

¶ Prima dꝛ violenta ſuſpitio.ſ.cũ apparẽt omnia ſigna mali: ⁊ nulla bona: vt ſi adulter habitaret cũ adultera de quibus etſi non videat̃ quid faciã: tñ ꝓpter hmõi ſignũ cohabitationis iudicare illos nõ eſt pctm̃. Propter talia iudicauit Salomon de filio illiꝰ meretricis ꝙ alia meretrix illa dormiẽte abſtuliſſet. de ꝗbus dꝛ.iij Reg.iij. ⁊ ex̃ de preſump.ĩ.c. afferte. Nã cũ dixiſſet Salomon. Afferte mihi gladium ⁊ diuidite infantem viuum ⁊ date dimidiã partẽ vni: ⁊ dimidiã partẽ alteri: quod nõ dixit diffiniendo: ſed potius tẽtando ⁊ inquirẽdo veritatẽ. vt dicit glo. ſup. d.c. afferte. Clamauit mulier cuiꝰ filiꝰ erat viuus ad regẽ. Cõmota ſunt quippe viſcera eiꝰ ſup filio ſuo. Obſecro dñe date illi infantem viuũ: ⁊ non occidatur. Ecõuerſo illa dicebat: Nec mihi nec tibi: ſed diuidatur. Reſpõdit rex et ait: Date huic infantẽ viuũ ⁊ nõ occidat̃: hec eſt enĩ mater eiꝰ. ¶ Scd̃a ſuſpitio dicit̃ leuis: qñ ſunt leuia ſigna mali: et fortia ac plura boni: vt ſi mulier loquatur cũ aliquo viro religioſo honeſte et in honeſto loco ac condeſcẽti: ⁊ ſilia: et ſic iudicare malũ pctm̃ eſt. Sciendũ tñ ſm Tho. vbi. ſ. ꝙ aliud eſt ex hmõi ſignis dubitare de malo primi: aliud illud affirmare. Primũ ꝑtinet ad humanam tẽtationẽ ſine qua nõ ducit̃ iſta vita. ſm illud aplĩ.j.Coꝛ.x. Tẽtatio vos nõ apprehẽdat niſi humana. Affirmare võ et exiſtimare pro his ſignis malũ de proximo ſuo pctm̃ eſt. Vñ Aug. ſup illõ.j.Coꝛ.iiij. Nolite ante tps ⁊c. ait: Etſi ſuſpitiones vitare nõ poſſumꝰ: qꝛ hoĩes ſumus: iudicia tamen.i. diffinitiuas ſentẽtias ꝯtinere debemꝰ. ¶ Notandũ adhuc ſm ꝑfatuꝫ doctorẽ: ꝙ ſuſpitio de malo alterius põt tripliciter prouenire. Primo ex lõga experientia. Vñ Ariſ.ij.lib. Ethicoꝝ dicit: ꝙ ſenes ſunt maxime ſuſpitioſi: eo ꝙ multotiens experti ſunt alioꝝ defectꝰ. Senes tñ inquit cacoges ſunt. Eſt enim cacogia deterius exiſtimare oĩa. Secundo ꝓuenit talis ſuſpitio mali: ex eo ꝙ aliquis male afficit̃ ad alterũ. Cũ enĩ ꝗs aliũ contẽnit vel odit: facile opinatur malũ de ipo: qꝛ vnuſquiſqꝫ facile credit qꝺ appetit. Tertio ꝓuenit ſuſpitio mali ex hoc ꝙ aliꝗs in ſeipſo malus eſt: ex quo cõſcius ſue malicie faciliter maluꝫ de alijs opinat̃. ꝓpterea ſapiẽs Eccl'ſ x.c. ait: Stultus in via ſua ambulans: cũ ipe ſit iĩſipiẽs: oẽs ſtultos exiſtimat. Et Seneca in lib. de moribꝰ. Hoc habet oĩs affectꝰ vt ĩ quo ipſe inſanit: ceteros putet inſanire. ¶ Tertia ſuſpitio dicit̃ temeraria: cuꝫ quis omnia bona

in malā partē trahit. Vñ Chryſ. ĩ quo-
dā ſermone ait: Sunt q̄dā pueri q̄ de
oībus male iudicant. Dicūt enī ſi quis
ſtuderet humiliati vacat hypocrita eſt:
ſi recreationi guloſus eſt: ſi ſocietati ſe
cularis eſt: ſi ſimplicitati fatu⁹ eſt: ſi ali
orū correctioni pſumptuoſus eſt: ſi ſilē
tio et paci ſimulator eſt. hec ille. Quis
ergo explicet q̄ multos lucret diabol⁹
ppter temeraria ⁊ preſumptuoſa iudi-
cia: in q̄b⁹ tanto mai⁹ periculū iminet:
quāto minoris culpe eſſe credunt. Cui
tem⁹ itaq̃ illa quātū poſſum⁹: vt ſic ve
penitētiā agētes aſſequamur hoc ĩ ſe-
culo dei grām: ⁊ in futuro ſempiternā
gloriā: in qua viuit glorioſus de⁹ p in-
finita ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Feria q̄rta poſt Letare: de ſacratiſſi-
mis indulgētijs ⁊ relaxationib⁹: quas
facit eccleſia in remiſſionē pene pecca-
torum. Sermo. l.

Venit nox quā-
do nemo pōt opari. Re-
dēptoris nr̄i verba ſunt
iſta originalr̄ Joh. ix. c.
et in euangel. hodierno.
Oſtenſum eſt in ſupiori ſermone q̄ gra
uis erit q̄ vhe timēda purgatoria pena
que ſeruat his q̄ in hac vita p ſuis pec
catis ſatiſfacere negligunt. Et qm̄ ple-
riq̃ excuſare ſe poſſent di. vires aut tē
pus illis ad ſatiſfaciēdū nō ſufficere:
iccirco clemētiſſime puidit dñs nr̄ ie-
ſus xp̄s cōcedēs theſaurū eccl'ie mini-
ſtris p loco ⁊ tpe pctōribus diſpēſan-
dū. Fiunt nāq̃ in eccleſia p platos ⁊ ſu
periores relaxationes: ⁊ indulgētie: in
quibus q̄ faciūt qḋ debent: peccatoruꝫ
ſuoꝝ remiſſionē lucrant. Ut autē hoc
clarius intelligat: ſtatui hodierna die
de indulgētijs verba facere: vt reniten
tes pctōres intelligētes illarū virtutē
inuigilēt cū ſtudio eas acq̄rere: nō ex-
pectātes noctē mortis ⁊ purgatorie pe
ne: qn̄ amplius non poterunt operari.
De ipis ergo indulgētijs tria myſteria
principalia pponimus declaranda.

Primum d̄r diffinitio.
Secundum cōceſſio.
Tertiū fructificatio.

¶ Quid ſit ĩdulgētia: ⁊ qualr̄ pdeſt in
foro dei ad diminutionē pene purgato
rie: ⁊ de clauib⁹ a xp̄o collatis ſacerdo
tibus. Capitulum. j.

Primū myſteriū de indulgē
tijs declarādū d̄r diffinitio.
In quo q̄d ſit indulgētia vi
deamus. Et rn̄det Fran. de
may. in tractatu de indulgē
tijs: q̄ indulgētia eſt remiſſio pctōrum.
Qḋ itelligēdū eſt de remiſſiōe pene tē
poralis: ad quā pctōr remanet obliga
tus poſt remiſſionē culpe ⁊ pene eter
ne. Ipa nāq̃ pena ⁊ culpa eterna remit
tunt ĩ ɔtritione cū pctōr iuſtificat. Et
q: vt tactū eſt ſermone ſeptimo huius
opis. c. j. licꝫ in baptiſmo oīs pena q̄ p
pctō debet: penit⁹ relaxet merito paſ
ſionis xp̄i: tn̄ cum hō pctā iterat reddi
ſe indignū tanto bn̄ficio: iō in ɔtritiōe
niſi eſſet multū feruētiſſima nō remitti
tur ei tota pena: ſꝫ minorat vt dicit ma
giſter ſen. diſt. xix. tertij. quātū decet et
expedit ſalua diuia iuſticia. Remanet
itaq̃ vt in plib⁹ obligat⁹ pctōr ad tem
poralr̄ ſatiſfaciēdū penāq̃ tpalē exol
uendā. Hanc xō taxare hꝫ ſacerdos in
ɔfeſſione: q̄ vt dictū eſt in ſermone p̄o
arbitrio pn̄as pōt iniūgere. Et q: raro
cōtingit vt q̄s totā penā tpalē debitā
excipere poſſit ⁊ adimplere: iō q̄ eā in
hac vita nō ſoluūt in purgatorio acri
ter punient. Sed cū q̄s facit illud p
quo ĩdulgētie ɔcedunt a dicta pena li
berat plus ⁊ min⁹ ſm̄ ĩdulgētie q̄ntita
tē. ¶ Notandū tn̄ ſm̄ Rich. ⁊ Bon. di.
xx. q̄rti. q̄ fuerūt q̄dā q̄ voluerūt diſtin
guere foꝝ dei ⁊ foꝝ eccl'ie. Et hi dicebāt
indulgētias valere quātū ad foꝝ eccle
ſie: nō quātū ad foꝝ dei. Nō aūt ipſorū
erat: q: nullus inferior pōt abſoluere a
pena ad quā ligat ſupior: ſꝫ de⁹ remit
tēdo culpā ligat ad aliquā penā tpalē
ergo videtur q̄ nullus poſſit de illa ali
quid dimittere. Et ppterea dicūt ĩdul-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

gẽtias valere in foro eccl'ie: remittẽdo penas taxatas a iure vel a iudice: nõ tñ aliq̄d remittẽdo de pena taxata a deo. Uerũtñ iſta opinio ſatis ĩpia eſt ⁊ ↄ̄ria rõni: q꞉ ſi ſic eſſet tũc eccl'ia abſoluẽdo a penis ſatiſfactorijs trãſmutare ad penas purgatorij: et ad grauiora ſupplicia. Ideo ſimpl'r dicẽdũ eſt ꝙ relaxatio ſatiſfactiõis q̄ fit in indulgẽtijs: valet etiã in foro dei: q꞉ de⁹ hȝ ꝑ condonato qḋ ſic ↄdonat̃. Modus aũt intelligẽdi qualiter fieri põt talis eſt. Preſupponẽdũ nãqꝫ eſt ꝙ bonũ obtinem⁹ ex triplici merito. ſ. ex merito ꝓprio: ⁊ ex merito capitis: et ex merito eccl'iaſtice vnitatis. Et ꝙ ita ſit in ſe manifeſtum eſt: q꞉ quilibet meret̃ ſibi ꝑ grãm quaȝ hȝ. Qḋ xp̃s meruerit nobis nemo dubitat niſi qui fide caret. Qḋ eccl'ia mereatur nobis: ⁊ ei⁹ merita patẽt ꝑ verba Aug. di. in li. de pñia. Credẽdũ eſt ꝙ oẽs orationes ⁊ elemoſyne eccl'ie: et opa iuſticie: ſuccurrũt recognoſcẽti mortalitatẽ ſuã: ꝑ hunc modũ ſicut triplex eſt meritũ obtinẽdi bonũ: ſic ⁊ meritũ liberãdi a malo. Meritũ. ſ. ꝓprium. Et hoc eſt meritũ nr̃e ↄtritiõis: ⁊ ꝑ h̃ meremur liberari a pena eterna: ita ꝙ ſimul ſunt hic duo. ſicut in angelis grã ⁊ gl'ia. Secũdo eſt meritũ xp̃i: ⁊ hoc operat̃ in ſacramẽtis ⁊ ptãte clauiũ: ⁊ ꝑ hoc remittitur pars pene. Tertio eſt meritum eccleſiaſtice vnitatis: et ꝑ illud adhuc fit remiſſio. Et ſic ſm̃ triplex meritum fit triplex pene ↄdonatio: vt ſic currat miſericordia cuȝ iuſticia: ⁊ in qualibet eſt mutatio maioris ĩ min⁹. Uñ pena eterna primo mutat̃ in tpalẽ cũ remittitur culpa. Scḋo tpalis magna ⁊ ſupra vires cõmutat̃ in penã cõpetẽtẽ viribus in ſacerdotis abſolutiõe: ⁊ qḋ reſiduuȝ eſt reſeruat̃ in purgatorio. Tertio vo pena illa ad quã q̄s tenet̃ mutat̃ in minorẽ in ĩdulgẽtijs. Hoc aũt põt facere eccl'ia ex diuina autoritate. Theſauruȝ eñi meritoꝝ. ſ. xp̃i martyrũ: ↄfeſſorũ: ac virginũ: recõmẽdauit eccl'ie diſpẽſandũ: cũ eccl'ie in prelatis tradidit claues regni celoꝝ. Et ꝑ hoc ſolui põt rõ eoꝝ qui dicũt ꝙ inferior nõ põt abſoluere a pena impoſita a ſupiore. Nã licȝ non poſſit autoritate ꝓpria: põt tñ autoritatẽ ipſi⁹ ſuperioris. Uel põt dici ꝙ p̄latus dãs ĩdulgẽtias nõ abſoluit oĩno cõdonãdo: ſȝ ſoluẽdo de theſauro eccleſie. ¶ Sȝ aliq̄s poſſet obijcere ꝙ eccl'ie nõ ſunt date claues: q꞉ claues aut ſunt ad claudẽdũ: aut ad aperiẽdũ. Sed dr̄ Apoc. iij. Xp̃s aperit et nemo claudit: claudit ⁊ nemo aperit: ḡ eccl'ie nõ ſunt date claues. Uerũtñ in ↄ̄riũ eſt qḋ xp̃s dixit Petro Matth. xvj. Tibi dabo claues regni celoꝝ. Ex q̄bus v̄bis patȝ ꝙ mediante Petro eccl'ia claues accepit. Qḋ no. xxiiij. q. j. c. manet. c. qḋcũqꝫ. c. oĩbus ↄſideratis. ¶ Rñdet ergo Rich. diſt. xviij. quarti. ꝙ claues regni celoꝝ date ſunt eccl'ie. Et accipiuntur hic claues ad ſilitudinẽ clauiũ materialiuȝ ꝑ quas oſtiũ claudit̃ ⁊ aperit̃. Claues eñi eccl'ie ſunt quedam ptãs data eccl'ie in prelatis ſuis ad aperiẽdũ ⁊ ad claudẽdũ hoĩbus regnũ celoꝝ: qḋ claudit̃ homini ꝑ pctm̃ vel ꝑ obligationẽ ad penã ꝓ pctõ: ⁊ aperit̃ ꝑ remotionẽ vtriuſqꝫ. Eſt aũt ptãs triplex aperiendi celum et claudẽdi. ¶ Prima eſt autoritas: q̄ eſt in ſolo deo: q̄ ſolus aperit effectiue per infuſionẽ grẽ: ⁊ claudit ꝑmiſſiue ꝑmittẽdo iuſto iudicio hoĩem ruere in peccatũ gratiã nõ ↄferendo. ¶ Secũda eſt clauis excellentie q̄ eſt in xp̃o rõne humane nature: qui celũ aperit ꝑ meritũ paſſionis ſue: ⁊ claudit ꝑ poteſtatẽ iudicialẽ ſibi traditã. ¶ Tertia eſt clauis miniſterij: ſcȝ in p̄latis eccl'ie: q̄ celum aperiũt miniſtrãdo ſacramẽta: q̄ operantur in merito paſſiõis xp̃i et v̄tute. ¶ Ad autoritatẽ ergo Apoca. dicenduȝ ꝙ clauſura regni celorũ poteſt tripliciter accipi. Uel ꝓ illa qua erat clauſum generi humano propter pctm̃ primorũ parentum. Uel ꝓ illa qua claudet̃ oĩbus reprobis in iudicio ꝑ ſententiam diffinitiuam. Uel pro illa qua claudit̃ interim homini per culpam et penam